

RECENZIJE, PRIKAZI I INFORMACIJE O PUBLIKACIJAMA – REVIEWS AND INFORMATION ON PUBLICATIONS

Hana Breko Kustura: *Glazba povijesnih hrvatskih zemalja u srednjemu vijeku*, Zagreb: Leykam international, 2022, 272 str., ISBN 978-953-340-144-7

Prve muzikološke studije o srednjovjekovnoj glazbi u Hrvatskoj potječu iz 60-ih godina prošloga stoljeća. Otad su provedena brojna istraživanja koja su rezultirala vrijednim otkrićima, no objedinjeni pregled srednjovjekovne glazbe koji bi prikazao sačuvane izvore u domaćem, ali i širem europskom kulturnom krajoliku nikada nije objavljen. Takav zadatak ne podrazumijeva samo veliko stručno znanje nego i poznavanje mnogo šireg okvira unutar kojeg je potrebno smjestiti i interpretirati postojeće tradicije. Ne čudi, stoga, da je taj izazov prihvatila upravo Hana Breko Kustura, koja se prva odvažila na monografsko predstavljanje srednjovjekovne glazbene kulture u cijeloj Hrvatskoj.

Breko Kustura svoju je bogatu karijeru posvetila istraživanju srednjovjekovne glazbe objavivši, među ostalim, i dvije znanstvene knjige o srednjovjekovnim liturgijsko-glazbenim rukopisima iz Zagreba i Pule, kao i brojne studije posvećene raznolikim temama od najranijih izvora do jednostavnoga višeglasja te ritmiziranih napjeva (tzv. *cantus fractus*) u Dalmaciji. Bila je pokretačica i glavna istraživačica projekta *Hrvatski glazbeni i liturgijski kodeksi srednjega vijeka*,¹ koji se uz potporu Hrvatske zaklade za znanost ostvario u razdoblju od 2017. do 2021. godine. U tom je projektu sudjelovao međunarodni tim muzikologa, filologa, liturgičara i povjesničara umjetnosti specijaliziranih za srednjovjekovne izvore koji su surađivali na interdisciplinarnom istraživanju liturgijsko-glazbenih kodeksa srednjovjekovnih hrvatskih zemalja, pa tako i repertoar napjeva *cantus fractus* koji se nalazi u rukopisima iz 17. i 18. stoljeća.

¹ Informacije o projektu dostupne su na poveznici <<http://www.cromuscodex70.com/index.php>>.

Kao rezultat dugogodišnjega rada i iskustva autoričina knjiga *Glazba povijesnih hrvatskih zemalja u srednjemu vijeku* predstavlja prvi sustavan i sveobuhvatan pregled srednjovjekovne glazbe u Hrvatskoj. U tom su se razdoblju hrvatski prostori nalazili na sjecištu nekoliko snažnih, no veoma različitih kulturnih, političkih i liturgijskih tradicija: južna i središnja Italija dijelile su jake veze s cijelim obalnim područjem današnje Dalmacije, Akvileja je bila vezana uz srednjovjekovnu Istru, a na sjever Hrvatske velik je utjecaj imala susjedna Mađarska. Povezanost s različitim tradicijama utjecala je na kulturni, povijesni i crkveni razvoj pojedinih regija, a tragovi ovih složenih odnosa dokumentirani su i u liturgijsko-glazbenim rukopisima koji se čuvaju u brojnim arhivima i knjižnicama u zemlji i inozemstvu. Nastali u razdoblju od 11. do 16. stoljeća, kodeksi sadrže različite tipove pisma, notacije i dekoracije te odražavaju pripadnost različitim liturgijskim tradicijama.

Sistematizacija tako raznolikoga materijala kako bi se pružio cjeloviti pregled doista je izazovan zadatak koji zahtijeva vrlo široko znanje i pomnu organizaciju. Autorica pritom vješto primjenjuje kombinirani pristup temeljen na geografskim, kronološkim i širim tematskim segmentima dijeleći knjigu na osam poglavlja: 1. Uvod – povijesni kontekst najstarijih glazbenih izvora crkvene glazbe hrvatskih regija; 2. Beneventansko pjevanje u Dalmaciji: regionalni kontekst i poveznice s jugom Italije; 3. Glazba srednjovjekovne Istre: između Akvileje i bavorskih utjecaja; 4. Glagoljaško pjevanje – nasljeđe hrvatskog srednjovjekovlja; 5. Liturgijska glazba srednjovjekovne zagrebačke biskupije – *Ritus et consuetudo almae ecclesiae zagrabiensis*; 6. Srednjovjekovna polifonija iz Hrvatske: primjeri iz Zadra, Staroga Grada na otoku Hvaru, Zagreba i Dubrovnika; 7. »Zadarski« *virelai* iz 14. stoljeća – jedini relikv srednjovjekovne svjetovne glazbe u Hrvatskoj; 8. Odabrani izvori »kasnijih« gregorijanskih zapisa.

Nakon kratkog uvoda u prvom poglavlju koje čitatelju pruža uvid u širi povijesni kontekst, u drugom poglavlju autorica započinje povijesno-zemljopisni pregled s južnim dijelom obalnoga područja. Dio najstarijih liturgijskih i glazbenih izvora u Dalmaciji važan je svjedok beneventanskoga pjevanja, koje je pratilo beneventanski obred u južnoj Italiji. Beneventanska tradicija cvjetala je duž dalmatinske obale, od Kotora do Osora. Nakon predstavljanja istaknutih izvora autorica zaključuje kako dalmatinski izričaj beneventane ne treba promatrati kao periferan ili sekundaran, odnosno tek kao »odjek« izvornika, nego kao sastavni dio tradicije koja se razvila u Vojvodstvu Benevento. Nakon što je prenesena na istočne obale Jadrana, ta se tradicija duboko ukorijenila i postupno prilagođavala da bi na kraju bila usvojena kao odraz lokalnog identiteta. Upravo su ta prilagodba i nova uloga omogućile da se beneventansko pjevanje u Dalmaciji zadrži u uporabi sve do kasnog 13. stoljeća, čak i nakon što je u južnoj Italiji zamijenjeno gregorijanskim pjevanjem u 11. stoljeću.

Treće poglavlje posvećeno je srednjovjekovnoj liturgijskoj glazbi istarskoga poluotoka. Ta je tema u literaturi bila gotovo nepoznata sve do otkrića da je tzv. *Liber*

sequentiarum et sacramentarium, koji se čuva u Franjevačkom samostanu u Šibeniku ustvari najstariji sačuvani spomenik liturgijske glazbe u Istri. Unatoč činjenici da je kodeks bio predmet ranijih opsežnih istraživanja, tek je Breko Kustura u doktorskom radu primjenom suvremenih istraživačkih metoda na temelju analize pisma, notacije te umjetničkih i liturgijskih aspekata neosporno dokazala da je misal nastao u bavarskom skriptoriju Tegernsee u razdoblju između 1050. i 1070. godine te da je naručen za Pulsku biskupiju, najvjerojatnije baziliku svetoga Tome u Puli. Ovo prijelomno otkriće navelo je autoricu na daljnje traganje za rukopisima te proučavanje povezanosti srednjovjekovne Istre s Akvilejom i Franačkim Carstvom. Zahvaljujući, prije svega, autoričnim naporima, do danas je otkriven tek manji broj izvora u zemlji i inozemstvu, od kojih tek dio sadrži notirane napjeve, no oni ipak predstavljaju važne svjedoke duge tradicije liturgijskoga pjevanja u Istri.

U četvrtom poglavlju autorica se bavi fenomenom glagoljaškoga pjevanja. Liturgijsko i paraliturgijsko pjevanje, koje su na hrvatskoj redakciji crkvenoslavenskoga jezika izvodili klerici i laici, tijekom srednjeg vijeka proširilo se cijelom obalnom regijom Hrvatske, od Istre i srednje Dalmacije do Dubrovnika uključujući i područja u zaleđu. Istraživanje najranijih slojeva toga zaštićenog nematerijalnog kulturnog dobra Republike Hrvatske predstavlja poseban izazov s obzirom na to da postoji tek nekolicina primarnih izvora u obliku notnih zapisa te opisa pjevanja iz razdoblja srednjega vijeka. Unatoč nedostatku izravnih dokaza, ovaj kulturološki značajan fenomen i dalje privlači pažnju etnomuzikologa i muzikologa, koji se u proučavanju često nadovezuju na opsežnija istraživanja s područja lingvistike i liturgije.

Nakon prvih četiriju poglavlja posvećenih glazbenim tradicijama u obalnom području, u petom poglavlju predstavljena je glazba kontinentalne Hrvatske. Na tom se području ističe Zagrebačka biskupija, koja je održavala jake političke, kulturne i crkvene veze s Mađarskom. Utemeljena od strane mađarskoga kralja Ladislava I. 1094, biskupija je izvorno bila sufragan mađarske nadbiskupije Esztergom sve do 1180, kada potpada pod jurisdikciju metropolitanske nadbiskupije Kalocsa. Za razliku od Dalmacije i Istre, gdje su izvori raspršeni po knjižnicama na brojnim lokacijama u Hrvatskoj i inozemstvu, u Zagrebu su se izvori stoljećima brižno čuvali u Metropolitanskoj knjižnici Zagrebačke nadbiskupije. Upravo na temelju tih sačuvanih liturgijsko-glazbenih knjiga Breko Kustura predstavlja razvoj lokalnoga, zagrebačkog obreda, koji se u upotrebi zadržao sve do ukinuća 1788. godine. Biskup Maksimilijan Vrhovac tada je izdao *Regulatio divinorum in ecclesia cathedralis*, kojim se zagrebački obred ukinuo i zamijenio rimskim. Unatoč tome, biskupija se nastavila razvijati dosegnuvši status nadbiskupije 1852. i zadržavši pojedine slojeve lokalnog identiteta u liturgiji do danas.

Iako se razlikuju u pismu, vrsti notacije, ukrasima i liturgijskim praksama, u prethodnim su poglavljima opisane jednoglasne liturgijske glazbene tradicije. U šestom su poglavlju predstavljeni sačuvani primjeri višeglasne vokalne glazbe u Hrvatskoj. Breko Kustura ovaj repertoar dijeli u dvije kategorije: jednostavnu polifo-

niju i *cantus fractus*, odnosno oblik ritmiziranoga pjevanja. O potonjem fenomenu u knjizi se ne raspravlja detaljno s obzirom na to da je riječ o repertoaru koji je sačuvan u rukopisima iz 17. i 18. stoljeća, dakle izvan postavljenih granica razdoblja srednjega vijeka. Autorica se stoga usredotočuje na jednostavno višeglasje. Ova zanimljiva glazbena praksa predstavljena je na temelju analize sačuvanih primjera nastalih od 13. do 16. stoljeća u Hrvatskoj, uz povlačenje paralela sa srodnim repertoarom u Italiji.

Sedmo poglavlje direktno se nadovezuje na prethodno prikazujući jedini sačuvani primjer višeglasne svjetovne glazbe srednjega vijeka u Hrvatskoj. Tijekom restauratorskih radova u katedrali sv. Anastazije u Zadru, u drvenim korskim klupama otkrivena je skupina notiranih fragmenata, među kojima je identificirana i višeglasna skladba *Le grand biaute*. Osim u Zadru, taj je *virelais* dosad pronađen u samo još dvjema verzijama. Djelo se još uvijek smatra izoliranim primjerom trubadurske umjetnosti u Hrvatskoj, te ostaje svojevrsni misterij i zahtijeva daljnje istraživanje.

U osmome poglavlju autorica zaključuje knjigu kratkim pregledom kasnosrednjovjekovnih liturgijsko-glazbenih izvora sačuvanih u samostanskim i crkvenim arhivima u Hrvatskoj i inozemstvu. Ovi izvori pripadaju liturgijskoj tradiciji dominikanskog i franjevačkog reda te rimskog obreda, a u pravilu je riječ o liturgijskim knjigama velikoga formata. Iako se ova velika skupina kasnih izvora često smatra manje zanimljivom zbog njihove pripadnosti univerzalnoj i široko raširenoj liturgijskoj tradiciji, ti rukopisi ipak sadrže i zanimljive napjeve u čast lokalnim patronima te služe kao značajan dokaz dugotrajne i duboko ukorijenjene tradicije liturgijskoga pjevanja koja se nje govala i u stoljećima nakon razdoblja srednjega vijeka.

Breko Kustura bazira predstavljanje različitih tradicija na liturgijsko-glazbenim rukopisima koristeći ih kao temelj za svoje zaključke, ali i kao pripovjednu nit. Tumačeći izvore kao povijesne dokumente, vodi čitatelja kroz kodikološku analizu s posebnim osvrtom na paleografiju te glazbeni i liturgijski sadržaj. Rezultate zatim vrednuje i promatra unutar šireg europskog povijesnog i kulturnog konteksta. Važno je istaknuti da autorica pritom obuhvaća sve poznate izvore, one koji se nalaze u Hrvatskoj i one u inozemstvu, pružajući tako cjelovit pregled. Štoviše, ne zazire od nove procjene dobro poznatih i istraženih izvora preispitujući postojeće znanstvene spoznaje kroz prizmu suvremenih istraživačkih dostignuća i interdisciplinarni pristup, koji često omogućavaju potpuno nova tumačenja. Upravo razmatrajući sve aspekte rukopisa umjesto samo jednog istaknutog segmenta te ocjenjujući cijele tradicije umjesto fragmenata, Breko Kustura pruža svježu perspektivu koja ponekad dovodi u pitanje ranije utvrđena gledišta. U svojem se pristupu pritom uvelike oslanja na vlastito istraživanje, kao i na opsežnu i pomno odabranu stručnu literaturu. Rezultati su strukturirani u poglavlja koja su uravnotežena i približno jednaka po duljini, što je zadatak koji je zahtijevao pažljivo planiranje, posebice ako se uzme u obzir da su neki tematski segmenti daleko opsežniji od drugih. Svako poglavlje započinje kratkim povijesnim pregledom, nakon čega slijedi prikaz odabranih izvora, a završava visokokvalitetnim reprodukcijama stra-

nica iz rukopisa. Ove su ilustracije promišljeno odabrana vizualna pomagala koja ne služe samo kao estetski ukrasi nego imaju i važnu funkciju – omogućuju čitateljima da lakše prate razvoj događaja o kojima se govori u tekstu.

Knjiga je pisana jasnim i vrlo čitljivim stilom. Autoričino dugogodišnje iskustvo u pedagoškom radu na Muzičkoj akademiji Sveučilišta u Zagrebu, gdje je nadahnula generacije studenata svojim entuzijazmom za srednjovjekovne teme, zasigurno je pomoglo u oblikovanju sadržaja u popularno-znanstvenom stilu. Autorica pruža velike količine informacija koje su lako razumljive zahvaljujući objašnjenjima stručnih pojmova i relevantnim referencama koje poboljšavaju tekst bez da preopterećuju čitatelja. Dvadeset stranica opsežne bibliografije predstavlja važan dio knjige koji može potaknuti na daljnje čitanje. Kao rezultat, knjiga je namijenjena zainteresiranim čitateljima bez stručnih znanja, no istovremeno sadrži i dovoljno resursa za stručnjake u različitim područjima humanističkih i društvenih znanosti.

Zahvaljujući dobro osmišljenoj koncepciji, knjiga se može koristiti na razne načine. Tekst je lako čitati kao cjelinu, od korica do korica, no pritom svako poglavlje funkcionira i kao samostalna cjelina u kojoj su predstavljeni rezultati istraživanja određene regije ili tematske cjeline. Čitatelji također mogu pregledavati reprodukcije rukopisa kao umjetničku monografiju, zadubiti se u pojedinačna poglavlja u potrazi za informacijama o lokalnim tradicijama ili se pak poslužiti knjigom kao zbirkom susreta s jedinstvenim liturgijsko-glazbenim rukopisima. Nadalje, knjiga služi kao pristupačan uvod u područje kodikologije, s posebnim naglaskom na različitim pismima i tipovima notacije. Osim toga, knjiga može poslužiti i za potrebe obrazovanja; nedvojbeno će se svidjeti nastavnicima koji traže izvore za podučavanje na bilo kojoj razini.

Knjiga je (zasad) dostupna samo na hrvatskom jeziku, ali opsežni sažetci na njemačkom i engleskom jeziku pružaju barem površan uvid u temu. S obzirom na opseg i značaj djela cjeloviti prijevod bio bi koristan kako bi se sadržaj približio inozemnoj publici te tako hrvatska srednjovjekovna glazba bolje pozicionirala u kontekstu europskih istraživanja.

Zaključno, ova knjiga nudi sveobuhvatan i inovativan uvid u složenu temu srednjovjekovne glazbe u Hrvatskoj integrirajući različite liturgijske i svjetovne tradicije, usmenu predaju i pisanu praksu te jednoglasnu i višeglasnu glazbu nastalu u razdoblju od 11. do kraja 16. stoljeća. Istodobno, ona pruža nove dokaze koji pomažu u razumijevanju glazbe, ali i širih kulturnih prilika u različitim regijama. Zahvaljujući svestranom formatu i suvremenom interdisciplinarnom pristupu koji se oslanja na primarne izvore, ova je knjiga ne samo zbir znanja o srednjovjekovnoj glazbi nego i važan doprinos istraživanju i revalorizaciji hrvatske kulturne baštine.

Ana ČIZMIĆ GRBIĆ
Zagreb

Miroslava Hadžihusejnović Valašek: *Najstarije zbirke tradicijske glazbe iz Slavonije. Uspomene na stari Brod Ignjata Alojzija Brlića (1830-ih) i Južno slavlanske pučke pjesme Karla Catinellija (1849), Zagreb: Institut za etnologiju i folkloristiku, 2022, 253 str., ISBN 978-953-8089-95-4; Pjesme iz Slavonije u najstarijoj tiskanoj notnoj zbirci Karla Catinellija Južno slavlanske pučke pjesme, Požega: Ogranak Matice hrvatske u Požegi – Gradski muzej Požega, 2024, 63 str., ISBN 978-953-6371-34-1*

Godine 2022. zagrebački je Institut za etnologiju i folkloristiku u svojoj seriji izdanja *Iz arhiva*, usmjerenog, među ostalim, na diseminaciju etnografskoga gradiva pohranjenog u arhivima, objavio knjigu Miroslave Hadžihusejnović Valašek (Osijek, r. 1935) s fokusom na dvjema najstarijim zbirkama tradicijske glazbe iz Slavonije. Prije svega vrijedi spomenuti kako je riječ o višestruko nagrađivanoj etnomuzikologinji i glazbenoj pedagoginji koja u svojoj bogatoj bibliografiji broji preko osamdeset znanstvenih i stručnih članaka te osam knjiga i glazbenih zbirki. Usto, biografiju joj krase profesura na Pedagoškom fakultetu u Osijeku, kao i plodna suradnja s Uredništvom narodne glazbe Hrvatskoga radija, gdje je surađivala na oko 1500 emisija iz ciklusa *Iz hrvatske narodne baštine* i time dokumentirala više od 4000 glazbenih brojeva. Uredila je i producirala 9 nosača zvuka s izvornim terenskim snimkama, a svojim je kreativnim darom obogatila i pojedine televizijske emisije za redakciju *Pučke i predajne kulture* Hrvatske radio-televizije. Sudjelovala je i u realizaciji niza koncerata od kojih se ističu oni za zagrebački ciklus *Pasi-onska baština*. Primarni je fokus njezina cjelokupnoga rada tradicijska glazba Slavonije, Baranje i Srijema.

Spomenuta knjiga Miroslave Hadžihusejnović Valašek oslanja se na njezin magistarski rad »Notni zapisi folklorne glazbe iz Slavonije od početka 19. stoljeća do Kuhačeve zbirke«, obranjen 1990. godine na Muzičkoj akademiji u Zagrebu, a svojom povijesnom okosnicom i komparativnim pristupom tradicijskoj glazbi spaja ustvari dvije velike (etno)muzikološke škole s polovice prošloga stoljeća usidrene u Zagrebu – onu Josipa Andreisa i Vinka Žganca. Upravo su te dvije važne osobnosti hrvatske glazbe obilježile njezino školovanje, usmjerile njezin rad i vjerojatno nadahnule nesvakidašnje velik stvaralački zamah.

Prvih stotinjak stranica zbirke iz 2022. godine kontekstualizira općepovijesna i glazbenopovijesna zbivanja prije i oko sredine 19. stoljeća kako bi se pripremio širi okvir za analizu i kategorizaciju glazbenih zapisa obuhvaćenih dvama promatranim zbirkama. Riječ je o zbirkama književnika i jezikoslovca Ignjata Alojzija Brlića (1795-1855) te pravnika Karla Catinellija (1807-1864), dvojice utjecajnih slavonskih pojedinaca s adresom u Slavonskome Brodu i Požegi koji su svoje glazbene vještine sredinom 19. stoljeća usmjerili k bilježenju ondašnjih glazbenih težnji ponajviše građanskoga sloja u svomemu zavičaju.

Drugi dio opsežne zbirke donosi ukupno 89 napjeva priređenih jednoglasno u suvremenom glazbenom i tekstnom formatu, kao i doslovni grafički pretpisak

obiju zbirki, i to u boji. Praksa transponiranja izvornih tonaliteta prilikom suvremene transkripcije napjeva pojednostavljuje njihovu glazbenu komparaciju, tj. nešto stariju metodu etnomuzikološke analize. Grafički pretisak, pak, omogućuje doslovni uvid u ondašnju harmonizaciju pojedinih napjeva, čime postaje vrijedan alat suvremenim glazbenim praktičarima u potrazi za inspiracijom ili predloškom. Vrijednost objavljenih napjeva je i u tome što su neki od njih ustvari unikatni zapisi, a s obzirom na njihov izostanak u suvremenoj glazbenoj praksi predstavljaju »glazbene fosile«, svojevrsne svjedoke minulih vremena. S druge strane, autorica nekim napjevima uspijeva pratiti trag sve do današnjih dana, čime gradi izrazito zanimljivu i informativnu temporalnu i prostornu mapu glazbenih kretanja obuhvaćajući više od 150 godina. Svakako vrijedi naglasiti da je za kreiranje takve mape potrebno uložiti višegodišnji trud, kao i posjedovati široko terensko iskustvo te podrobno poznavati povezanu literaturu, odnosno korpus dostupnih i relevantnih glazbenih i pjesničkih zbirki objavljenih od 19. stoljeća pa sve do danas. To su, primjerice, Kuhačeva zbirka zapisa iz Slavonije i kontinentalne Hrvatske, notni zapisi Kornelija Stankovića i Alojza Kalauza iz Srijema i Vojvodine, glazbena zbirka iz Samobora Milana Langa ili novije notne zbirke Vinka Žganca, Josipa Andrića, Stjepana Stepanova i Antuna Dobronića, kao i zbirke tekstova Mate Topalovića, Luke Ilić-Oriovčanina ili Đure Deželića. Imajući ovo u vidu, jasno je da iza konciznih komentara na dnu transkribiranih zapisa s komparativnim opaskama o tekstu i melodiji stoji ozbiljna posvećenost i angažman.

Analitički rad na zapisima iz promatranih zbirki nalazi se i u prvome dijelu knjige, gdje autorica podrobno opisuje i kategorizira napjeve u tri najzastupljenije skupine – napitnice/zdravice te ljubavne i domoljubne pjesme – dodatno ih kontekstualizirajući s obzirom na njihovu suvremenu prepoznatljivost u Slavoniji.

Izrazito je vrijedan doprinos knjizi i iscrpni uvod gdje izgleda kao da se u autoričin rukopis uplela ekspertiza urednice – etnomuzikologinje Naile Ceribašić – razvijajući instruktivni i pitki esej o važnosti i nužnosti promišljanja međusobne umreženosti raznih glazbenih fenomena, ali i njihove specifične povijesne usidrenosti kao »dio kulturne klime određenog društvenog sloja«. Osvrće se pritom i na zamke i izazove s kojima se susrećemo u povijesnim istraživanjima, naglašavajući relativnost i moguću nedorečenost povijesne interpretacije predočene u radu, s obzirom na to da istraživačevo »uranjanje u za njega neproživljeno i daleko vrijeme [...] uza sav individualni trud može objektivno rezultirati samo djelomičnom slikom života kojeg više nema«. To je stoga što »analiziranje pronađenoga i otkrivanje novoga treba teći usporedno i taj se proces [...] gotovo i ne može završiti i zaustaviti«.

Zbirka iz 2022. donosi pregršt informacija u za čitatelja zahvalnom jezičnom stilu, smješta ih u povijesni kontekst i pritom se oslanja na izvore iz različitih područja – književnosti, teorije književnosti, religije, opće povijesti i povijesti glazbe. To uspelo izdanje dobilo je 2024. godine i svoj izdanak kao recentna zbirka Miro-

slave Hadžihusejnović Valašek s naslovom *Pjesme iz Slavonije u najstarijoj hrvatskoj tiskanoj notnoj zbirci Karla Catinellija 'Južno slavlanske pučke pjesme'*. Kako i sam naslov govori, riječ je o izdanju koje donosi pretisak obrađene Catinellijeve zbirke zajedno sa suvremenim transkriptima i komentarima predstavljenim u opsežnoj zbirci iz 2022. Urednik je ovog izdanja Dražen Aničić, građevinski inženjer, a izdali su ga Ogranak Matice hrvatske u Požegi i Gradski muzej Požega. Devet stranica posvećenih djelu Karla Catinellija svojevrstni je sažetak opsežnije studije objavljene u ranijoj autoričinoj zbirci.

Miroslava Hadžihusejnović Valašek svojim knjigama osvjetljava zbirke Catinellija i Brlića koje su donedavno bile nepoznate široj javnosti, pa su stoga i izostale iz analitičkih i znanstvenih rasprava. Tek ih ova izdanja i magistarski rad koji im je prethodio prvi put stavljaju pod akademsko povećalo, te samim time podižu vrijednost oba izdanja.

Dora DUNATOV
Zagreb